

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Ministerie van BZK

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2019-0000655353

Uw kenmerk

Datum 9 december 2019
Betreft Beantwoording van uw nader vragen naar aanleiding van
online desinformatie COM(2018)236

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de nadere vragen gesteld door de leden van de FVD-fractie, waarbij de leden van de PVV-fractie zich hebben aangesloten, d.d. 23 oktober 2019, naar aanleiding van online desinformatie.

De leden van de FVD-fractie hebben vragen over de 'Europese benadering' ten aanzien van desinformatie. Zij vragen of ik vind dat de 'Europese benadering', zoals gepresenteerd in het Verslag over de uitvoering van het actieplan tegen desinformatie, nu een geheel andere kant lijkt op te gaan.

Het kabinet is van mening dat bij de aanpak van desinformatie de waarborging van grondrechten voorop moet staan.¹ Voor die aanpak is een gezamenlijke inspanning van de lidstaten en EU-instellingen nodig. Desinformatie stopt niet bij de grenzen. Ook in Europees verband moeten grondrechten, vrijheid van pers en vrijheid van meningsuiting worden geëerbiedigd. Het EU-Actieplan tegen desinformatie stelt daarom de vrijheid van meningsuiting en dus het open en vrije debat terecht voorop.

Daarnaast vragen de leden aan te geven of ik het ook als een speciale verantwoordelijkheid zie deze censuur-kritische benadering een sterk accent te geven in de contacten met de Europese Commissie over dit onderwerp.

In Nederland hebben we vrije pers en is van censuur geen sprake. Ook in Europees verband moeten vrije pers en vrijheid van meningsuiting voorop staan, dit is dan ook een uitgangspunt voor Nederland in alle contacten. In Nederland waarborgt artikel 7 Grondwet de vrijheid van meningsuiting en het censuurverbod. In Europees verband wordt dit ook gewaarborgd door artikel 10 EVRM en artikel 11 EU-Handvest.

Tevens hebben de leden vragen over de concentratie op 'online informatie'. Deze leden zouden graag aandacht vragen voor het feit dat de leden van de FVD-fractie grote moeite hebben met het gebrek aan pluriformiteit en diversiteit in de traditionele media. Zij vragen daarom of ik het met hen eens ben dat de plannen van de Europese Commissie gemakkelijk kunnen ontaarden in het liquideren van 'de oppositie' tegen de mainstreammedia.

---

¹ Kamerstukken II, 2019-20, 30821, nr 91.

Zoals eerder gememoreerd is de mogelijkheid om in vrijheid meningen te verkondigen een in het EVRM vastgelegd grondrecht voor EU-burgers. Van het dwarsbomen van het uitoefenen van dit recht door de Europese Commissie kan daarom geen sprake zijn.

Ook informeren de leden naar desinformatie door Rusland en de Islamitische Staat.

Waar in principe desinformatie geen strafbare content is, zijn haatzaaiing en terroristische content dit op grond van het strafrecht wel. Daarom wordt er ten aanzien van terroristische propaganda in Europees verband gewerkt aan een Europese verordening die een grensoverschrijdend systeem beoogt waarmee terroristische uitingen die zichtbaar zijn voor burgers in de EU binnen 1 uur van het internet verwijderd. Het kabinet omarmt het idee om terroristische content te reguleren, de onderhandelingen hieromtrent lopen, waarbij het voor het kabinet van belang is dat fundamentele rechten blijven gewaarborgd.

Het kabinet zet zich zowel op nationaal niveau als in multilateraal verband in voor de aanpak van online terroristische content. Zo steunt Nederland de door Nieuw-Zeeland en Frankrijk geïnitieerde Christchurch Call to Action waarbij overheden en online serviceproviders zich gezamenlijk inspannen om de verspreiding van online terroristische content tegen te gaan. Daarnaast zijn onder Nederlands voorzitterschap van het Global Counter Terrorism Forum praktische richtlijnen om beleidsaanbevelingen toe te passen uitgewerkt. De aanbevelingen en *best practices* die hierin zijn opgenomen kunnen bijdragen aan het voorkomen en tegengaan van gewelddadig extremisme en terrorisme in het online domein.

Voor een effectieve aanpak van online terroristische content, richt het kabinet zich ook op preventie en het verhogen van weerbaarheid op gemeenschapsniveau. Daarbij is het betrekken van lokale actoren (gemeenschapsleiders, jeugdgroepen) essentieel. Nederland ondersteunt verschillende initiatieven op gemeenschapsniveau met een focus op het weerbaar maken van kwetsbare groepen en het bespreekbaar maken van thema's als radicalisering, terrorisme en gewelddadig extremisme. Dit wordt gestimuleerd via het Fonds zoz, een onafhankelijk fonds, gefinancierd vanuit Rijksbrede gelden.

De leden spreken ook over kritische uitingen op de EU. Zij vragen of ik het met hen eens ben dat de uitdrukking "onze Europese democratie" in het eerdergenoemde verslag van de Europese Commissie in ieder geval vaag is en de verdenking op zich laadt dat de EU geen kritiek op de EU kan accepteren. Ook vragen de leden van de FVD-fractie zich af of kritiek op de EU zou moeten worden bejegend met het verbieden daarvan en of ik het met deze leden eens ben dat een veel sterkere benadering van kritiek het beantwoorden daarvan is.

Ik zie geen relatie tussen de uitspraak "onze Europese democratie" en het niet kunnen dulden van kritiek. Onze democratische samenleving veronderstelt vrij publiek debat, met ruimte voor diversiteit, inclusie en deliberatie. Het grondwettelijke recht op vrijheid van meningsuiting beschermt burgers tegen onrechtmatige inperking van dit recht door de overheid. Via het EU-Handvest voor de grondrechten geldt dit ook voor instellingen en organen van de Europese Unie.

Tot slot hebben de leden van de FVD-fractie vragen over het recht op feitelijke, objectieve en betrouwbare informatie. Zij vragen aandacht voor het door de

Europese Commissie genoemde "recht van EU-burgers op feitelijke, objectieve en betrouwbare informatie" dat zou moeten worden gewaarborgd. Zij vragen of ik denk dat een dergelijk recht bestaat en zo ja, waar dat is vastgelegd.

In onze democratische samenleving is de vrijheid van meningsuiting van essentieel belang. De vrijheid van meningsuiting impliceert ook de vrijheid om informatie te ontvangen en kennis daarvan te nemen. Deze ontvangstvrijheid is opgenomen in artikel 10 EVRM en artikel 19 IVBPR. Daarnaast beschermt artikel 19 IVBPR ook het recht tot het 'vergaren van inlichtingen en denkbeelden' en wordt dit impliciet ook beschermd, aldus de interpretatieve verklaring, door het EVRM. Daarnaast stelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de 'Sunday Times zaak' dat de media niet alleen de taak hebben om informatie en ideeën te verspreiden; het publiek heeft ook het recht deze informatie te ontvangen. Het Hof spreekt zelfs over 'het recht van het publiek om naar behoren geïnformeerd te worden'. De democratische samenleving en het maatschappelijk debat functioneren niet zonder een goed geïnformeerd publiek. Transparantie over de herkomst en verspreiding van informatie is daarom volgens het kabinet essentieel om heimelijke beïnvloeding tegen te gaan.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. R.W. Knops